

Bosnia & Herzegovina

OKTOBAR 2025

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

OKTOBAR 2024 – SEPTEMBAR 2025

FONDACIJA „HUMANOST U AKCIJI U BIH“
SKENDERIJA 33, SARAJEVO

SADRŽAJ

1. 2025 HUMANITY IN ACTION SUMMER FELLOWSHIP	2
2. POTICANJE DEMOKRATSKIH VRIJEDNOSTI I AKTIVNOG GRAĐANSTVA MEĐU MLADIMA 5	
2.1 Trinaesti ciklus programa 2024/25	5
2.2 Prvi edukacioni modul programa	6
2.3 Sažeci predavanja	6
2.4 Drugi modul programa: individualno istraživanje	10
2.5 Treći modul programa: trening iz projektnog i finansijskog menadžmenta	12
2.6 Četvrti modul programa: implementacija grupnih projekata	12
2.7. Peti modul programa - Medijska promocija	15
2.8 Završetak PDVIAGMM Fellowship programa	16
3. Inclusive Youth: Art for Impact	17
4. MEDIA LITERACY CAPACITY BUILDING PROGRAM (<i>PROGRAM IZGRADNJE KAPACITETA U OBLASTI MEDIJSKE PISMENOSTI</i>)	18
5. OSTALE AKTIVNOSTI	20

1. 2025 HUMANITY IN ACTION SUMMER FELLOWSHIP

U oktobru, novembru i decembru 2024. godine, međunarodni HIA tim je započeo pripreme na organizaciji Fellowship programa za 2025. godinu, formirajući nekoliko radnih grupa kao što su Social media team, Website team, International Opening Day team i slično.

Zajednički je odlučeno o formi programa za narednu godinu i o distribuciji fellowsa što znači da su aplikanti iz Bosne i Hercegovine imali priliku za učešće u programima u Amsterdamu, Berlinu, Kopenhagenu, i Sarajevu. Dodatno, odlučeno je da će program početi sa jednodnevnim online programom 9. juna 2025. godine, nakon čega započinju programi uživo i traju do kraja augusta 2025., te da otvoreni poziv za aplikacije počinje 13. februara 2025., sa trajanjem do 16. marta 2025.

HiA BiH tim je najavio održavanje hibridnog Sarajevo Fellowship programa u vremenskom okviru:

- **09.06.2025. Internacionalni online program**
- **09. - 15.07.2025. Online Sarajevo Fellowship program**
- **17. - 31.07.2025. Fellowship program u Sarajevu**

Početkom marta 2025. godine je održan HIA webinar za potencijalne aplikante zajedno sa predstavnicima svih HIA ureda. Tokom webinara, svaki ured je ukratko predstavio fokus svog programa, nakon čega su Senior Fellowsi iz prošlogodišnje generacije odgovarali na brojna pitanja publike o svom iskustvu učešća na programu. Webinaru je prisustvovalo preko 100 osoba.

Poziv za dostavljanje prijava za Summer Fellowship 2025. je zatvoren 04. februara 2025. godine. Izdvojeno je 13 aplikanata za drugu fazu izbora, 8 iz BiH koji su izrazili želju da postanu dio Fellowshipa u Kopenhagenu, Amsterdamu, Sarajevu i Berlinu, i 5 iz Francuske koji su aplicirali za Fellowship u Sarajevu. ZA proces selekcije se stupilo u komunikaciju sa Senior fellowsima sa pozivom da se pridruže selekciji, od čega su se pozivu odazvali Alen Kerić (2016 Diplomacy & Diversity Fellowship, 2017 Pat Cox Fellowship), Kerim Hodžić (2020 John Lewis Fellowship), Nersad Ikanović (2023 Mapping Democracy) i Ivana Kulić (2019 Amsterdam Fellowship). Februar 2024. godine je također bio obilježen pripremom za selekciju novih Fellowsa.

Tokom 09., 10., i 11. aprila održani su online intervjui sa aplikantima za Fellowship programe sa Komisijom sa sljedećim članovima: Zarja Marković-Kosorić (izvršna direktorica HIA BiH), Emina Mušija (PDVIAGMM koordinatorica), Adisa Čakanović (Senior Fellow) i Nizama Husetić (HIA BiH Internica) te odabrala je sljedeće kandidate za Fellowship programe:

1.	Amelija Trivković	Amsterdam Fellowship
2.	Sara Drino Coutinho	Copenhagen Fellowship
3.	Ajna Mešić	Berlin Fellowship
4.	Suljo Ćorsulić	Berlin Fellowship
5.	Medina Zubača	Sarajevo Fellowship
6.	Vasilije Jovanović	Sarajevo Fellowship

Odabranim Učesnicima su poslani pozivi za učešće. Definirano je da će organizacija Sarajevo Fellowshipa biti održana u terminu 09. – 31.07. te biti finansirana od strane HIA Inc., National Endowment for Democracy i donatorice gospođe Samire Ceribašić.

Prvi zajednički sastanak sa izabranim Sarajevo fellowsima je održan 09. juna putem ZOOM sastanka gdje je namjera sesije bila da se fellowsi poznaju sa Humanity in Action timom u Sarajevu, kako bi stekli prvi dojam s ljudima kojima će se družiti u Sarajevu, te da se odgovori na njihova pitanja. Održan je i ZOOM sastanak sa fellowsima koje HIA BiH šalje u Amsterdam, Berlin i Kopenhagen, radi dogovora oko implementacije Action projekata.

2025 Sarajevo Fellowship

U toku mjeseca jula 2025. godine HiA BiH tim, u sastavu Zarja Marković-Kosorić, HIA BiH izvršna direktorica i PDVIAGMM koordinatorica Emina Mušija, je sa internima Draganom Kurti (WISE intern) i Namigom Abdullayevim (ERMA), održao Sarajevo Fellowship program u hibridnom formatu u ukupnom trajanju od 3 sedmice programa. 13 fellowsa (3 iz BiH, 2 iz Danske, 1 iz Holandije, 1 iz Njemačke, 2 iz Poljske, i 4 iz SAD-a) iz je imalo priliku da odsluša online i uživo u Sarajevu preko 25 predavanja i panel diskusija koja se tiču civilnog društva, procesa suočavanja sa prošlošću, tranzicionog procesa, borbe za ljudska prava te mnoštvo drugih. Tokom posljednje Action Week sedmice programa, fellowsi su uspješno implementirali tri mini projekta/kampanje finansijski podržana od strane NED-a. Fellowship je protekao uspješno uz ostvaren visok nivo kohezije među Fellowsima i odličnu evaluaciju, naročito NED Action sedmice koja je poslužila kao odlična priprema Fellowsima za implementaciju njihovih Action projekata u narednoj godini. U periodu august - oktobar 2025 slijedi proces implementacije četiri Action projekta fellowsa iz Bosne i Hercegovine. Online segment programa ove godine obradio je navedene teme, ali je ujedno uključio i Međunarodnu sesiju za zajednicu Senior Fellowsa i 2025. generaciju Fellowsa pod nazivom Obilježavanje 30 godina od genocida u Srebrenici: Sjećanje i pripovijedanje. Program je time ponudio hibridni kurikulum koji je omogućio istraživanje međunarodnog i nacionalnog historijskog i kulturnog konteksta u kojem se javljaju izazovi pluralizmu i demokratiji.

Faze programa

Program u Sarajevu bio je interdisciplinarno i interaktivno edukativno iskustvo. Obuhvatio je predavanja, diskusije i dijaloge s istraživačima, novinarima, akademikima, aktivistima i umjetnicima, kao i posjete muzejima i relevantnim institucijama. Cilj programa bio je potaknuti međukulturno razumijevanje i uvažavanje različitih perspektiva u analiziranju prošlih i savremenih pitanja društvene pravde. Program je također uključio studijsko putovanje u Mostar, grad koji je i dalje obilježen etničkim podjelama, te timsku aktivnost na Vrelu Bosne neposredno prije početka Action sedmice.

Tokom NED Action sedmice, Fellowsi su osmislili i realizirali tri odvojene građanske kampanje, uz podršku Nedima Hadrovića, Maide Zagorac i Kerima Hodžića (HIA Senior Fellowsi) i Humanity in Action BiH tima.

Jedan tim se fokusirao na položaj ljudi u pokretu u Bosni i Hercegovini koji žive u teškim uslovima i s ograničenim pristupom osnovnim uslugama. Kao odgovor na to, kreirali su "Priručnik za migrante u BiH i EU", prvu publikaciju te vrste u zemlji.

Drugi tim istraživao je evoluciju propagande u Bosni i Hercegovini, od socijalističkog perioda do savremenog doba, te priredio izložbu plakata pod nazivom „Prošlost i sadašnjost: Propaganda u tranziciji“.

Treći tim osmislio je interaktivnu pop-up izložbu u kojoj su učesnici mogli individualno, kroz "kabinu za glasanje" (*Voicing Booth*), dijeliti neizrečene istine, a potom ih kolektivno razmjenjivati u anonimnoj, facilitiranoj diskusiji kroz projekat „Šta nikada ne kažeš naglas?“ – Izgovaranje neizrečenog kao sredstvo građanskog angažmana, osnaživanja i povezivanja.

Učešće Fellowsa u ovim kampanjama je dovelo do toga da su se dvije grupe odlučile nastaviti zajednički rad i nakon završetka Fellowshipa, razvijajući svoje Action projekte na osnovu inicijativa pokrenutih u Sarajevu.

Obilježavanje 30. godišnjice genocida u Srebrenici

11. jula 2025. godine, Humanity in Action BiH obilježio je 30. godišnjicu genocida u Srebrenici organizacijom online događaja za cjelokupnu HIA Senior Fellow mrežu i generaciju Fellowsa iz 2025. godine. Ove godine obilježavanje godišnjice od genocida je imalo poseban značaj, jer je Generalna skupština Ujedinjenih nacija 23. maja 2024. godine usvojila Rezoluciju 78/282, kojom se 11. juli službeno proglašava Međunarodnim danom sjećanja i obilježavanja genocida u Srebrenici 1995. godine.

U okviru Sarajevo Fellowship programa, ovaj trenutak otvorili smo za cijelu mrežu Humanity in Action. Senior Fellowka Adisa Čakanović predstavila je svoj autobiografski film "Absent, yet present: the third generation speaks", koji istražuje šta znači naslijediti traumu, tišinu i otpor. Nakon projekcije uslijedila je diskusija o pamćenju, naslijeđu i međugeneracijskom odnosu ka tome šta znači živjeti život nakon genocida. Ovo je bio trenutak da HIA BiH kroz Sarajevo Fellowship, zajedno s globalnom zajednicom, oda počast žrtvama genocida i potvrdi našu zajedničku odgovornost u očuvanju sjećanja.

Kompletna izvješta o 2025 Sarajevo Fellowship programu se nalazi na [LINKU](#).

2. POTICANJE DEMOKRATSKIH VRIJEDNOSTI I AKTIVNOG GRAĐANSTVA MEĐU MLADIMA

2.1 Trinaesti ciklus programa 2024/25

01. oktobra 2024. godine je započela implementacija 13. ciklusa PDVIAGMM uz podršku National Endowment for Democracy, kao i Ekonomskog fakulteta koji je i ove godine velikodušno ustupio svoje prostorije za devetodnevni modul u decembru 2024. godine. Poziv za slanje prijava za učešće je otvoren 10. oktobra 2024. godine, koji je objavljen na HIA BiH kanalima društvenim mreža, web stranici, mailing listom je poslan cjelokupnoj HIA BiH mreži, te je molbom za objavu poslan svim Univerzitetima i fakultetima u BiH, te svim relevantnim online portalima koje posjećuju studenti u potrazi za prilikama za dodatno obrazovanje i izgradnju vještina. Prijave je bilo moguće slati putem formulara na linku do 10. novembra 2024. godine. Poslije procesa pred-selekcije, objavljeni su online intervjui sa pozvanim kandidatima i kandidatkinjama. Odabrani učesnici i učesnice su:

Ime i prezime:	Mjesto rođenja:	Mjesto prebivališta:	Visokoškolska ustanova (univerzitet, fakultet, visoka škola):	Smjer studija:
Selma Salkić	Sarajevo	Breza	Ekonomski fakultet Sarajevo	Poslovno upavljanje
Patrick Dominic Wright	Sarajevo	Sarajevo	Internacionalni Burch Univerzitet	Medjunarodni odnosi i evropski studij
Sanja Vuković	Foča	Foča	Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Filozofski fakultet Pale	Novinarstvo i odnosi s javnošću
Mia Selenia Lerch	Banja Luka	Banja Luka	Univerzitet u Banjoj Luci - Tehnološki fakultet	Prehrambene tehnologije i industrijske biotehnologije
Tesnim Mašić	Sarajevo	Sarajevo	Internacionalni Burch Univerzitet	Medjunarodni odnosi i evropski studij
Nadja Hasanović	Sarajevo	Sarajevo	Internacionalni Burch Univerzitet	Menadzment
Merisa Krišćo	Sarajevo	Sarajevo	JU Prva gimnazija, Sarajevo	Jezički smjer
Aida Topić	Sarajevo	Sarajevo	Univerzitet u Mariboru	Evropski pravni studij

Enis Mlivić	Sarajevo	Breza	Internacionalni Burch Univerzitet	Međunarodni Odnosi i Evropske Studije
Ida Savić	Sarajevo	Sarajevo	Internacionalni Burch univerzitet	Grafički dizajn i multimedija
Amina Agić	Travnik	Jajce	Fakultet informacijskih tehnologija, Univerzitet "Džemal Bijedić" u Mostaru	softverski inženjering
Vernes Babić	Visoko	Visoko	Internacionalni Burch Univerzitet	Medjunarodni odnosi i evropski studij
Amina Bašić	Novi Travnik	Novi Travnik	Filozofski fakultet Univeziteta u Sarajevu	latinski jezik i rimska njiževnost i sociologija
Muris Terzić	Bihać	Bosanski Petrovac	Ekonomski fakultet u Bihaću	Računovododstvo i revizija
Filip Stanišić	Sarajevo	Sarajevo	UNSA Fakultet Političkih Nauka	Politologija - Međunarodni odnosi i diplomatija

2.2 Prvi edukacioni modul programa

Nakon odabira polaznika i polaznica trinaeste generacije PDVIAGMM programa, 15. decembra 2024. godine započeo je novi ciklus. Fellowsi su sa predavačima_cama iz različitih oblasti razgovarali o temama kao što su inkluzivna društva, uloga medija u demokratskim sistemima, proaktivno građanstvo te značaj razumijevanja historije u kontekstu bosanskohercegovačkog društva.

2.3 Sažeci predavanja

Ljudska prava u BiH: Izazovi i put naprijed

Dunja Mijatović, bivša Komesarka za ljudska prava Vijeća Evrope

Gospođa Mijatović otvorila je program prezentacijom o ljudskim pravima u Bosni i Hercegovini. Fokus je bio na pravima ljudi u pokretu, izazovima s kojima se suočavaju, diskriminatornim praksama, te mogućim koracima ka boljoj zaštiti ljudskih prava. Interaktivna sesija omogućila je učesnicima da postavljaju pitanja i dijele svoja zapažanja.

Trenutni izazovi demokratije u BiH

Dr. Damir Banović, Pravni fakultet, Univerzitet u Sarajevu

Dr. Banović predstavio je složene aspekte konsolidacije demokratije u BiH, s naglaskom na postkonfliktno i postsocijalističko društvo, veto mehanizme, etničke podjele i naslijeđe nedemokratske političke kulture. Učesnici su dobili dublje razumijevanje političkog sistema u BiH.

Akcijski projekat „Cards of Understanding“

Senior Fellow Ivana Kulić

Kroz edukativnu igru, učesnici su istraživali pitanje privilegija i različitih oblika diskriminacije s kojima se suočavaju žene širom svijeta, naglašavajući utjecaj identiteta na društvene prilike.

Od sukoba do kohezije: Uloga etniciteta u savremenom društvu BiH

Prof. dr. Adis Maksić, International Burch University

Prof. Maksić analizirao je ulogu etniciteta u BiH, istražujući historijski kontekst, političke diskurse i potrebu za zajedničkim narativom koji prevazilazi podjele i podržava društvenu koheziju.

Politička reprezentacija i participacija nacionalnih manjina u BiH

Prof. dr. Maja Savić Bojanić, Sarajevo School of Science and Technology

Profesorica Savić-Bojanić diskutovala je o participaciji građana iz nacionalnih manjina u politici, kanalima kroz koje se uključuju, te prepreka koje postoje zbog institucionalizirane diskriminacije. Učesnici su imali priliku razmijeniti iskustva i primjere iz svojih zajednica.

Kako etnonacionalizam i patrijarhat oblikuju BiH?

Milica Pralica, Oštra Nula

Gospođa Pralica govorila je o štetnoj intersekciji nacionalizma i patrijarhata, potičući mlade da preispituju predrasude prema vršnjacima iz drugih zajednica i aktivno rade na rušenju stereotipa.

Aktivno građanstvo u BiH

Leila Bičakčić, Centar za istraživačko novinarstvo – CIN

Gospođa Bičakčić predstavila je rad Centra i dostupnost baza podataka o obrazovanju, profesionalnim i političkim karijerama, kao i o finansijskim transakcijama i sudskim procesima. Učesnici su diskutovali o načinima kako građani mogu koristiti ove informacije za aktivno sudjelovanje u društvu i smanjenje korupcije.

Pluralizam identiteta u BiH

Prof. dr. Dino Abazović, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Sarajevu

Profesor Abazović predstavio je koncept identiteta, kolektivne identitete, masovne ideologije i antikritički pristup društvu, te učesnicima omogućio diskusiju o predrasudama, stereotipima i diskriminaciji u BiH.

Organiziranje prava mladih u lokalnim zajednicama u BiH

Berina Bukva Alibašić, UNICEF BiH

Učesnici su se upoznali s načinima organizovanja mladih, postojećim zakonima i problemima s kojima se suočavaju mladi u ostvarivanju svojih prava u lokalnim zajednicama.

EU i BiH: članstvo – Zašto i kako?

Prof. dr. Nedžma Džananović, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Sarajevu

Predavanje je obuhvatilo historiju i značaj Evropske unije, njenu ulogu u globalnoj politici, te put BiH prema EU. Učesnici su diskutovali o svojim asocijacijama i stavovima prema članstvu BiH.

Ekonomija i međunarodni ekonomski tokovi u BiH

Samira Sulejmanović, Ministarstvo vanjske trgovine BiH

Gospođa Sulejmanović predstavila je ekonomsku politiku BiH, međunarodne sporazume i izazove u uvozu i izvozu.

Komunikacija s organima javne uprave u BiH

Aiša Telalović, Organized Crime and Corruption Reporting Project

Učesnici su se upoznali sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama i načinima komuniciranja s javnim institucijama, uključujući primjere iz prakse.

Radionica: Iniciranje i promocija projekata u lokalnim zajednicama

Jelena Brkić, Centar za promociju civilnog društva

Učesnici su kroz primjere lokalnih kampanja učili kako inicirati i promovisati projekte, uključujući komunikaciju s ciljnim grupama.

Studentski aktivizam – iskustva i praksa

Armela Ramić, pravnica

Učesnici su kroz praktične primjere i zadatke učili kako koristiti formalne mehanizme i inicijative za unapređenje studentskog života i prava.

Žene i izbori: Reprezentacija žena u politici u BiH

Maja Gasal – Vražalica, Akademija za žene

Diskutovalo se o preprekama i mogućnostima za veću participaciju žena u politici.

Rodna pitanja i međunarodne konvencije o zaštiti prava žena u BiH

Lejla Hodović, Gender Centar FBiH

Učesnici su analizirali stanje rodne ravnopravnosti, stereotipe i mehanizme zaštite prava žena.

Borba za prava „nevidljivih“ grupa u BiH

Ajna Jusić, Udruženje „Zaboravljena djeca rata“

Predstavljena je važnost rada Udruženja i utjecaj na društvene narative, posebno u kontekstu ratnih trauma i prava žrtava.

PDVIAGMM projekt 2023/24: Suočavanje s društvenom izolacijom i nedostatkom empatije – Projekat „Dragi prijatelju...”

Nizama Husetić, alumnica PDVIAGMM 2023/24

Učesnici su kroz pisanje pisama podrške istraživali značaj empatije i zajedništva.

Izazovi memorijalizacije u postratnoj BiH

Dr. Hikmet Karčić, UNSA

Predavanje je obuhvatilo važnost dokumentovanja i memorijalizacije ratnih događaja, sa fokusom na prevenciju konflikata i izgradnju mira.

Obnavljanje i promovisanje kulture mira

Velma Šarić, PCRC

Učesnici su se upoznali s kolektivnim sjećanjem i primjenom edukativnih i filmskih sadržaja u promicanju kulture mira.

PDVIAGMM 2023/24: Memorijalizacija iz perspektive mladih – Projekat „Atlas sjećanja“

Dženana Osmanović, alumna PDVIAGMM 2023/24

Predstavljen je projekat koji ukazuje na broj i vrste spomenika posvećenih civilnim žrtvama rata, s ciljem podizanja svijesti o značaju sjećanja.

Od prošlosti ka budućnosti: Razumijevanje transgeneracijske traume

Ira Adilagić-Kreso, psihoterapeutkinja

Učesnici su učili o emocionalnoj inteligenciji i psihološkim posljedicama ratnih trauma kod mladih.

Govori mržnje online i u medijima

Prof. dr. Marija Lučić-Čatić, Fakultet kriminalistike, kriminologije i sigurnosnih studija, UNSA

Predavanje je obuhvatilo prepoznavanje i prevenciju govora mržnje, te odgovornost medija i korisnika digitalnih platformi.

Medijska i politička pismenost za aktivno građanstvo

Anida Sokol, HIA Senior Fellow, Mediacentar Sarajevo

Učesnici su učili kako kritički analizirati medijski sadržaj, prepoznavati lažne vijesti i koristiti medije za društveni angažman.

Radionica: Medijska pismenost i umjetnost efektivne komunikacije

Anida Sokol, Mediacentar Sarajevo; Enes Hodžić, BIRN BiH; Emir Zulehnić i Marija Ćosić, ZAŠTO NE

Učesnici su razvijali praktične vještine u analizi medijskih sadržaja i strategijama borbe protiv dezinformacija, prezentujući rješenja u grupnim aktivnostima.

Građanski aktivizam – Kako i zašto?

Mersiha Jaskić, Centar za promociju civilnog društva

Sesija je bila posvećena značaju građanskog aktivizma i ulozi mladih u društvenim promjenama, uz primjere protesta i inicijativa iz regije.

Generacija promjene: Mladi lideri i put ka održivoj budućnosti

Isa Zuhrić, HIA Senior Fellow; Layla Jusko, PDVIAGMM 2022/23 Alumna

Predstavljeni su praktični primjeri projekata i inicijativa mladih lidera usmjerenih na zaštitu okoliša i održivi razvoj.

Borba za ekološku pravdu – ACT i lokalne zajednice u akciji

Azra Berbić, Foundation Atelier for Community Transformation – ACT

Učesnici su kroz primjere uspješnih kampanja učili o značaju kolektivnog djelovanja i pravne reforme za zaštitu okoliša.

Inkluzivno društvo: Mogućnosti i izazovi

Alma Mujanović, Znak za riječ

Predavanje je obuhvatilo socijalnu inkluziju, posebno osoba sa oštećenjem sluha, te osnove znakovnog jezika kroz praktičnu vježbu.

Debatna radionica

Ivana Kešić, Program Manager, CIVITAS BiH

Učesnici su učili debate u Karl Popper i British Parliamentary formatu, razvijajući kritičko mišljenje, argumentaciju i javni nastup.

2.4 Drugi modul programa: individualno istraživanje

Nakon uspješno završenog prvog modula programa, učesnicima su dodijeljene mentorice na istraživanje koje su ih vodile kroz proces istraživanja i razvoja odabranih tema: Ana Jovanović-Harrington (alumna programa PDVIAGMM 2014/15 i Humanity in Action Senior Fellow – John Lewis Fellowship 2016), Ema-Džejna Smolo-Zukan i Emina Mušija (alumna PDVIAGMM programa 2015/16). Svaka mentorica radila je s grupom od po pet učesnika.

Mentorice su pružale praktičnu podršku tokom cijelog istraživačkog procesa, redovno organizirajući sastanke s učesnicima do samog roka za predaju završnih radova. Učesnici su analizirali različite teme povezane s demokratijom i ljudskim pravima, fokusirajući se na probleme na državnom i lokalnom nivou. Tokom istraživanja, svi učesnici bili su obavezni da upute zahtjev za pristup informacijama od javnog značaja relevantnim institucijama te da dobijene odgovore uključe u svoje policy briefove kao dodatnu ilustraciju postojećih problema.

Svaki učesnik suočio se s konkretnim društvenim izazovom, oblikujući istraživački utemeljene prijedloge javnih politika usmjerene na poticanje stvarnih promjena u zajednici.

Istaknuti radovi

Jedan od policy briefova, čija je autorica Aida Topić, bavio se potpunim zanemarivanjem potreba osoba s oštećenjem vida i nedostatkom pasa vodiča u Kantonu Sarajevo. Aida je u svom radu preporučila uspostavljanje centara za obuku pasa vodiča i kreiranje registra korisnika, uz prijedlog privremenih rješenja kroz saradnju s međunarodnim institucijama koje već imaju razvijene programe u ovoj oblasti.

Drugi rad, autora Enisa Mlivića, analizirao je potrebu za psihološkom podrškom mladim i nezaposlenim majkama u Federaciji BiH. Preporuke su uključivale proširenje dostupnosti usluga mentalnog zdravlja unutar sistema zdravstvene zaštite i savjetovališta, pokretanje kampanja za informisanje majki o dostupnim oblicima podrške te razvoj centralizirane baze podataka i informativnih platformi o njihovim pravima.

U posebnom policy briefu, Sanja Vuković istražila je kritičan nedostatak psihologa u studentskim domovima, s posebnim osvrtom na porast broja samoubistava među studentima u posljednjim godinama. Njene preporuke obuhvatile su zapošljavanje stručnih osoba za mentalno zdravlje na univerzitetima u Istočnom Sarajevu i Banjoj Luci, sprovođenje sveobuhvatnog istraživanja o mentalnom zdravlju studenata prema regionalnim praksama, te otvaranje psiholoških savjetovališta direktno u studentskim domovima ili na univerzitetskim kampusima.

Posljednji istaknuti rad, autorice Ide Savić, istraživao je nedovoljnu zastupljenost umjetničkog obrazovanja u osnovnim i srednjim školama Kantona Sarajevo. U radu su predložene konkretne

mjere poput unapređenja vannastavnih umjetničkih programa i promovisanja šire svijesti o društvenoj vrijednosti umjetničkog obrazovanja.

Kao i prethodnih godina, svi završeni policy briefovi su lektorski obrađeni i stilizirani od strane koordinatorice PDVIAGMM projekta, te proslijeđeni relevantnim institucijama na daljnju evaluaciju i povratnu informaciju.

Do kraja marta primljene su službene povratne informacije za dva rada. Ministarstvo obrazovanja Kantona Sarajevo odgovorilo je na policy brief koji se bavio nedostatkom umjetničkog obrazovanja, ističući važnost i relevantnost istraživanja te iskazalo interes za detaljniji uvid u preporuke i moguća unapređenja obrazovnog okvira.

Drugi odgovor pristigao je od Zavoda za zapošljavanje Kantona Sarajevo, vezano za policy brief o zapošljavanju mladih i razvoju vještina, uz interes za dalju komunikaciju i razmjenu iskustava.

Mentorica: Ema-Džejna Smolo-Zukan

Amina Bašić – Kako jedinice lokalne samouprave mogu unaprijediti komunikaciju s mladima?

Patrick Dominic Wright – Problem napuštenih pasa u Kantonu Sarajevo

Nađa Hasanović – Problem neadekvatnog odlaganja otpada u Općini Stari Grad Sarajevo

Enis Mlivić – Psihološka podrška mladim i nezaposlenim majkama u Federaciji BiH

Mentorica: Emina Mušija

Mia Selenia Lerch – Reciklaža plastičnih boca u Banjoj Luci

Merisa Krišćo – Ishrana učenika u srednjim školama Kantona Sarajevo

Aida Topić – Nedostatak pasa vodiča u Kantonu Sarajevo

Sanja Vuković – Uvođenje psihologa u studentske domove

Mentorica: Ana Jovanović-Harrington

Selma Salkić – Uspostavljanje vijeća mladih: izazovi i moguća rješenja

Amina Agić – Povezivanje IT studenata i nevladinog sektora: put ka zajedničkom razvoju

Muris Terzić – Istraživanje potencijala turizma u Bosanskom Petrovcu

Ida Savić – Nedostatak umjetničkog obrazovanja u osnovnim i srednjim školama Kantona Sarajevo

Tesnim Mašić – Zapošljavanje mladih i razvoj vještina

2.5 Treći modul program: trening iz projektnog i finansijskog menadžmenta

08. i 09. maja 2025. godine je održan 3. modul PDVIAGMM programa – Trening projektnog i finansijskog menadžmenta, u prostorijama CPCD-a u Sarajevu. Modul je započet sa treningom upravljanja projektnim ciklusom i budžetiranjem. Nakon učenja o fazama i elementima projekta, ciljnim grupama, ulogama na projektu i slično, kroz praktičnu vježbu fellowsi su imali zadatak da osmisle inicijativu služeći se S.M.A.R.T. ciljevima. Drugog dana, naši Fellowsi su intenzivno radili na razradi projektnih prijedloga – definisali su aktivnosti, izradili promotivne planove, identifikovali potencijalne rizike i partnere, te osmislili konkretne ciljeve i strategije implementacije. Trening je rezultirao sa četiri nova inovativna projekta. Projekt **„Jedno srce – dva doma“** imao je za cilj pružiti djeci bez roditeljskog staranja podršku, nova znanja, vještine i iskustva kroz kreativne i edukativne aktivnosti; projekat **„Šuma zaboravljenih mirisa“** predstavlja živi memorijal koji, kroz čin sadnje drveća, odaje počast žrtvama femicida u Bosni i Hercegovini, pretvarajući gradske zelene površine u živi spomenik; projekat **„U zdraviji mozak“** kroz kreiranje kratkih animiranih filmova jača političku pismenost mladih na zanimljiv i mladima pristupačan način; te na kraju, projekat **„Kol'ko košta papir“** pokrenut je s ciljem skretanja pažnje na problem neujednačene primjene i visine administrativnih taksi za izdavanje osnovnih dokumenata studentima i nezaposlenim osobama u Bosni i Hercegovini.

2.6 Četvrti modul programa: implementacija grupnih projekata

U periodu od juna do oktobra 2025. godine, učesnici su marljivo radili na pripremi i implementaciji svojih projektnih inicijativa. Četiri grupe učesnika sa mentorima su aktivno radili na logističkoj obradi svojih inicijativa te su svi projekti uspješno implementirani.

Grupa A: „Jedno srce dva doma“ – Aida Topić, Sanja Vuković, Ida Savić, Mia Selenia Lerch, Patrick Dominic Wright

Projekat „Jedno srce – dva doma“ imao je za cilj pružiti djeci bez roditeljskog staranja podršku, nova znanja i iskustva kroz kreativne i edukativne aktivnosti. Pokrenut je iz potrebe da se ovoj djeci omoguće dodatne prilike za učenje, druženje i osjećaj pripadnosti, ali i da se šira zajednica podsjeti na važnost solidarnosti i brige za najranjivije grupe u društvu.

U okviru projekta organizovane su posjete **Domu za djecu bez roditeljskog staranja „Bjelave“** u Sarajevu i **Dječijem domu „Mostar“** u Mostaru.

U Sarajevu su, uz podršku organizacije **„Znak za riječ“**, djeca učila osnove znakovnog jezika i važnost inkluzije i komunikacije s osobama s oštećenjem sluha. Tokom druge kreativne radionice, koju je vodila jedna od Fellowsica i članica tima **Ida Savić**, djeca su kroz crteže izražavala svoje snove i planove za budućnost. Na planini Igman, tokom treće radionice realizovane u saradnji sa **Gorskom službom spašavanja Kantona Sarajevo**, djeca su učila osnove sigurnosti u prirodi i tehnike spašavanja, a istovremeno uživala u zabavnim aktivnostima poput ziplinea i karaoke.

U Mostaru su, u saradnji s **Crvenim krstom Grada Mostara**, djeca učila kako reagovati u slučaju nesreće, kako pozvati pomoć i kako pružiti prvu pomoć povrijeđenima. Tokom kreativne radionice, zajedno s članovima projektnog tima, istraživala su svijet mašte i kroz crteže i figurice od gline izražavala svoje ideje, snove i emocije. Na kraju su pogledala kratki animirani film **„Zlatna**

jabuka", realizovan u saradnji s **Udruženjem „Bajka“** i **Green Pixel Studiom**, koji je otvorio prostor za razgovor o društvenim vrijednostima.

Tokom posjete Dječijem domu "Mostar", Fellowsi su saznali za sistemski problem prema kojem se domovi za djecu bez roditeljskog staranja u Hercegovačko-neretvanskom kantonu svrstavaju u istu kategoriju kao i kulturne ustanove. Takva klasifikacija stvara ozbiljne poteškoće u raspodjeli budžetskih sredstava, jer se sredstva namijenjena Domu često preusmjeravaju u pozorišta i kulturne manifestacije. Shvativši važnost ovog problema i uvidjevši tokom radionice s Crvenim krstom da su djeca trebala imati plišanu igračku, ali da ih većina u domu nema, Fellowsi su odlučili reagovati na praktičan način – organizovali su prikupljanje donacija plišanih igračaka i dostavili ih domu. Također su primijetili da se Dječiji dom "Mostar" u velikoj mjeri oslanja na dobru volju donatora, što su prepoznali kao ozbiljan sistemski problem koji zahtijeva veću pažnju javnosti.

Fellowsi vjeruju da bi se projekat mogao dalje razviti u zagovaračku inicijativu usmjerenu na unapređenje uslova i podrške za domove za djecu širom Bosne i Hercegovine. U oba doma primijetili su koliko i najmanji gest pažnje znači djeci. Djeca su ih pitala kada će se ponovo vratiti i koje će aktivnosti zajedno raditi sljedeći put. Izrazila su veliko zadovoljstvo svim radionicama – posebno izletom na Igman s djecom iz Doma "Bjelave" i radionicom Crvenog krsta održanom u Mostaru.

Grupa B: "Šuma zaboravljenih mirisa" – Selma Salkić, Tesnim Mašić, Nađa Hasanović

Projekat „Šuma zaboravljenih mirisa“ je živi memorijal koji kroz čin sadnje drveća odaje počast žrtvama femicida u Bosni i Hercegovini, pretvarajući prirodu u živi spomenik. Svako posađeno drvo nosi priču o tragediji žena ubijenih od strane svojih partnera ili supružnika, čineći te priče vidljivim i stvarnim, te potičući empatiju i djelovanje šire zajednice.

U septembru je, nakon uspostavljenе saradnje s **Općinom Novo Sarajevo** i **KJKP "Rad"**, te uz dodjelu prostora pored **Veterinarskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu**, posađeno osam ukrasnih stabala badema. Ispred njih je postavljena spomen-ploča s imenima 12 žrtava femicida iz 2024. godine i simboličnom porukom o važnosti podizanja svijesti o ovom društveno ključnom pitanju, koja je ujedno sadržavala i broj SOS linije za djevojke i žene koje doživljavaju nasilje u porodici ili partnerskom odnosu.

Tokom događaja, prolaznici su se zaustavljali da razgovaraju s Fellowsim o samoj akciji sadnje drveća i njenom značenju, izražavajući podršku i pohvale. Dobijali su i male simbolične paketiće sjemena cvijeća koje su mogli ponijeti kući. Svaki paketić sadržavao je kratko objašnjenje značenja cvijeta i poruku posvećenu jednoj od žrtava – poput lavande za smirenost, ljiljana za nevinost, suncokreta za snagu i maka za sjećanje.

Sve aktivnosti bile su praćene medijskom promocijom, uključujući objave na društvenim mrežama, gostovanja na televiziji i priloge na online portalima. Tokom medijskih nastupa, Fellowsi su zagovarali usvajanje Zakona o dopunama Krivičnog zakona Federacije BiH, kojim se femicid uvodi kao posebno krivično djelo i predviđa kazna zatvora u trajanju od deset godina ili dugotrajnog zatvora, te su apelovali da zakon što prije stupi na snagu.

Grupa je smatrala da je ovaj element ključan dio njihovog projekta jer podsjeća javnost na tragično ubijene žene, ali i upozorava da, u društvu s visokom stopom porodičnog nasilja, postoji

stvarna opasnost da će biti novih žrtava femicida. Fellowsi su istakli važnost što brže primjene zakona u praksi, kako bi se počinocima femicida izricale strože i dugotrajnije kazne zatvora.

Grupa C: “U zdraviji mozak” – Filip Stanišić, Enis Mlivić, Amina Agić, Merisa Krišćo

Inspirisani sve manjim političkim angažmanom mladih i činjenicom da većina srednjoškolaca i studenata ne razumije osnovne političke procese u Bosni i Hercegovini, Fellowsi su odlučili pokrenuti projekat koji će mladima na kreativan i pristupačan način približiti politiku. Ideja je proizašla iz grupne diskusije o tome koliko je teško pronaći jednostavne i razumljive edukativne materijale o političkom sistemu BiH. Kao rješenje, Fellowsi su odlučili kreirati seriju kratkih animiranih filmova — najjednostavniji, najdostupniji i najzanimljiviji način da se složene teme objasne ciljnoj grupi, mladima.

Fellowsi su osmislili i producirali seriju kratkih animiranih filmova koji objašnjavaju ključne elemente političkog i institucionalnog sistema Bosne i Hercegovine. Cilj projekta bio je jačanje političke pismenosti među mladima, poticanje da samostalno istražuju kako država funkcioniše, te da prepoznaju vlastitu ulogu u njenom razvoju. Fellowsi su željeli pokrenuti “domino efekat” – iskoristiti znatiželju, humor i diskusiju kako bi motivisali svoje vršnjake na aktivnije uključivanje u društvene procese.

Zajedno su birali teme, istraživali stručnu literaturu i medijske izvore, pisali scenarije, sarađivali s animatorom i snimali naracije. Na kraju su proizveli pet kratkih filmova (uvodni i četiri tematske epizode), koji su objavljeni na Instagram stranici projekta. Kako bi dosegli što veći broj mladih, Fellowsi su pokrenuli kampanju na društvenim mrežama i organizovali promotivni događaj u Prvoj gimnaziji u Sarajevu. Projekat je ostvario preko 21.000 pregleda i 12.755 posjeta profilu.

Grupa D: “Kol’ko košta papir” – Amina Bašić, Muris Terzić, Vernes Babić

Nakon što su članovi tima identificirali problem u svojim zajednicama, pokrenut je projekat „**Kol’ko košta papir?**” s ciljem da se ukaže na problem neujednačenih administrativnih taksi za ovjeru osnovnih dokumenata među studentima i nezaposlenim osobama u Federaciji Bosne i Hercegovine. Projekat se fokusirao na zagovaranje besplatne ovjere dokumenata bez obzira na mjesto prebivališta, jer ti mali, naizgled beznačajni troškovi često predstavljaju stvarnu prepreku mladima u procesu obrazovanja i traženja zaposlenja. Inspiracija za ovu inicijativu proizašla je iz stvarnih iskustava mladih koji su se suočavali s neujednačenim praksama lokalnih administracija: dok su pojedine općine, poput Bihaća i Novog Travnika, poštovale zakon i odobravale oslobađanje od taksi, druge, kao što su Bosanski Petrovac, Breza i Visoko, nastavile su naplaćivati takse bez izuzetka.

U okviru projekta, Fellowsi su sproveli niz aktivnosti kako bi detaljno istražili i javno predstavili problem. Najprije su sproveli terensko istraživanje u pet općina, prateći postupak ovjere dokumenata u situacijama kada podnosilac zahtjeva ima ili nema lokalno prebivalište, te su obavili intervjue i ankete s mladima. Pored toga, Fellowsi su lokalnim administracijama uputili niz zahtjeva za slobodan pristup informacijama (ZOSPI) vještinu koju su naučili tokom prvog modula PDVIAGMM programa, kako bi prikupili zvanične podatke o visini taksi i praksi oslobađanja od plaćanja.

Rezultate svog istraživanja Fellowsi su objavili na društvenim mrežama, uključujući Facebook i Instagram, kroz vizualne i digitalne materijale poput infografika i kratkih videa. Ukupno su objavili

21 objavu u sklopu javne kampanje „Kol'ko košta papir?“, a Instagram stranica projekta dosegla je 2.888 korisnika i ostvarila 17.250 pregleda.

Poseban fokus stavljen je na komunikaciju s lokalnim vlastima kroz zatvorene sastanke, na kojima su Fellowsi predstavili nalaze istraživanja i istakli neujednačenost u praksi naplate administrativnih taksi. Kao rezultat tih sastanaka, donosioci odluka iz Općinskog vijeća Bosanskog Petrovca i Gradskog vijeća Visokog obavezali su se da će rezultate istraživanja predstaviti na narednim sjednicama i pokrenuti aktivnosti na usklađivanju lokalnih praksi sa zakonskim odredbama.

Tokom realizacije projekta i medijske promocije, Fellowsi su imali značajnu medijsku podršku, uključujući gostovanja uživo na **TV USK, Radiju Bosanski Petrovac, Radiju USKA, Radiju Bihać, Face TV**, kao i priloge na **N1 Televiziji** i **Federalnoj televiziji**. Tokom ovih nastupa predstavili su rezultate terenskog istraživanja, podijelili konkretne primjere iz različitih općina i govorili o važnosti ukidanja administrativnih taksi za studente i nezaposlene osobe.

2.7. Peti modul programa - Medijska promocija

Tokom faze implementacije projekata u okviru PDVIAGMM programa, fellowsi su pod mentorskom podrškom novinara Slađana Tomića intenzivno radili na medijskoj promociji svojih inicijativa. Aktivnosti su obuhvatile razvoj komunikacijskih strategija, pripremu izjava za javnost i niz medijskih nastupa, što je rezultiralo više od 40 objava na online portalima, kao i brojnim gostovanjima na radiju i televiziji širom Bosne i Hercegovine.

Tim koji je realizovao kampanju „Kol'ko košta papir?“ javnosti je prezentovao nalaze svog istraživanja o neujednačenim administrativnim taksama za ovjeru dokumenata i njihovom uticaju na studente i nezaposlene. Ključna gostovanja uključivala su emisiju Novi dan (N1 BiH) i nastup na RTV USK, gdje su predstavili zaključke da u općinama poput Bihaća i Novog Travnika ovjere često nisu naplaćene, dok u mjestima kao što su Bosanski Petrovac, Breza i Visoko građani i dalje snose troškove. Dodatna gostovanja na Radiju Bihać i Radiju USKA omogućila su timu da kampanju približi lokalnim zajednicama i podstakne javnu diskusiju o potrebi smanjenja ili ukidanja ovih taksi za najranjivije grupe.

Projekat „Jedno srce, dva doma“ realizovao je niz edukativnih radionica za djecu bez roditeljskog staranja u Sarajevu i Mostaru. Aktivnosti su doprinijele socijalnom uključivanju, pružile nove obrazovne sadržaje i pozitivna iskustva koja će učesnici pamtiti. Tim je svoj rad predstavio široj javnosti kroz gostovanje na FACE TV (emitovano 14. septembra 2025.), gdje su predstavili ciljeve projekta, format radionica i rezultate postignute sa djecom.

U okviru projekta „Šuma zaboravljenih mirisa“ 15. septembra u dvorištu Veterinarskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu zasaden je 14 stabala ukrasnog badema, po jedno za svaku žrtvu femicida u protekloj godini. Projekat simbolično povezuje sjećanje i aktivizam, ističući važnost kolektivnog sjećanja na žrtve rodno zasnovanog nasilja. Aktivnost je bila predstavljena u medijima (online portali i FaceTV) i lokalnoj javnosti te je doprinijela podizanju svijesti o ovoj temi.

Kroz ovaj modul fellowsi su značajno unaprijedili svoje javne nastupe, osnažili komunikacijske vještine i povećali domet svojih poruka. Medijska promocija, uz stručnu mentorsku podršku,

omogućila je projektima da dosegnu širu publiku i pokrenu relevantne društvene diskusije — od administrativnih opterećenja studenata do sjećanja na žrtve femicida i podrške djeci bez roditeljskog staranja.

2.8 Završetak PDVIAGMM Fellowship programa

Neum, 26.–28.09.2025.

Krajem septembra 2025. godine u Neumu, uspješno je zatvoren Fellowship program *“Poticanje demokratskih vrijednosti i aktivnog građanstva među mladima”* (PDVIAGMM), u atmosferi inspiracije, zajedničkog učenja i konstruktivnih razgovora.

Završni modul s 13. generacijom Fellowsa omogućio je refleksiju o cjelokupnom programu: učesnici su dijelili svoja očekivanja pri prijavi, iskustva i znanja stečena kroz svaki modul, evaluirali vlastito učešće, te raspravljali o načinima za uključivanje većeg broja mladih iz cijele Bosne i Hercegovine u buduće cikluse. Diskusije su potvrdile značaj kontinuiranog uključivanja mladih u inicijative koje potiču društvene promjene.

Posebna pažnja posvećena je prilikama dostupnim Alumni članovima i članicama: mogućnostima za stručne prakse, učešće u Humanity in Action Fellowship programima širom svijeta, pristupu širokoj mreži Senior Fellows, seed money fondovima za razvoj vlastitih projekata, te brojnim prilikama za profesionalno i međuregionalno umrežavanje.

Drugi dan modula bio je posvećen prezentacijama ovogodišnjih projekata:

“Kol’ko košta papir” – Amina Bašić, Muris Terzić, Vernes Babić, “U zdraviji mozak” – Filip Stanišić, Enis Mlivić, Amina Agić, Merisa Krišćo, “Jedno srce, dva doma” – Aida Topić, Sanja Vuković, Ida Savić, Mia Selenia Lerch, Patrick Dominic Wright, i “Šuma zaboravljenih mirisa” – Selma Salkić, Tesnim Mašić, Nađa Hasanović

Nakon prezentacija, diskusija je obuhvatila rezultate, postignuća i izazove u implementaciji projekata. Fellowsi su analizirali niz složenih problema s kojima su se susreli: sistemsku diskriminaciju i zanemarivanje djece bez roditeljskog staranja u Mostaru, velike razlike u administrativnim taksama u različitim općinama, apatiju mladih prema politici i društvenim temama, te nedostatak otvorenog dijaloga o femicidu u BiH.

Vikend je obilovao inspiracijom, kritičkim promišljanjem i razmjenom iskustava koja su dodatno osnažila Fellowsa. Ova generacija demonstrirala je da istinska društvena promjena nastaje kroz znanje, empatiju i odlučnost da se djeluje uprkos izazovima. Ponosni smo na sve što su naši Fellowsi postigli i na doprinos ovih mladih lidera u razvoju aktivnog građanstva u Bosni i Hercegovini.

3. INCLUSIVE YOUTH: ART FOR IMPACT

Projekat *Inclusive Youth: Art for Impact* ima je za cilj da osnaži mlade osobe uzrasta od 18 do 30 godina iz Bosne i Hercegovine, Češke, Slovačke i Poljske da koriste umjetnost kao alat za zagovaranje za ljudska prava, inkluziju i društvenu transformaciju. Inicijativa je spojila neformalno obrazovanje, mentorstvo i kreativnu saradnju kako bi inspirisala mlade da postanu „aktivisti“ – umjetnici i aktivisti koji kroz kreativni izraz pokreću društvene promjene. Projekat se provodi od juna 2025. Do juna 2025. Godine u partnerstvu s EDEQEC (Slovačka), NESEHNUTÍ (Češka) i Humanity in Action Poljska, uz podršku Međunarodnog Višegradskog fonda.

Nakon potpisivanja partnerskih i grant ugovora, 4. juna 2025. godine održan je **online koordinacijski sastanak** na kojem su predstavljeni plan aktivnosti, vremenski okvir i mehanizmi komunikacije između partnerskih organizacija. U junu 2025. godine je objavljen javni poziv za učesnike iz četiri zemlje. Na osnovu motivacije, kreativnosti i interesovanja za ljudska prava i umjetnički izražaj odabrano je 20 mladih učesnika.

U periodu od 28. do 30. jula 2025. godine održana je **trodnevna radionica Artivistic Workshop u Sarajevu**, na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Radionica je okupila 20 učesnika i 9 stručnjaka iz četiri zemlje, koji su zajedno istraživali artivizam kao sredstvo zagovaranja ljudskih prava i društvenog angažmana. Program je obuhvatio teme poput feminizma i osnaživanja žena, inkluzije manjina i osoba s invaliditetom, rodno zasnovanog nasilja, kreativnog pisanja za društvenu promjenu, te upotrebe različitih umjetničkih formi u javnom zagovaranju. Učesnici su kroz praktične sesije pisali poeziju, stvarali zineove, izrađivali kolaže i vizualne narative. Radionica je potaknula interkulturalno učenje i postavila temelje za razvoj zajedničkih aktivističkih projekata.

Po završetku radionice, učesnici su podijeljeni u četiri tematske grupe: prava žena i rodna ravnopravnost, inkluzija manjina i osoba s invaliditetom, ljudska prava i društveni artivizam te LGBTQ+ i rodna raznolikost. Svaka grupa ima dva mentora (za temu i za umjetničku metodu) koji ih prate kroz razvoj aktivističkog projekta koji će služiti kao osnova za peer-to-peer edukativne kampanje u njihovim zajednicama. Uvodna online sesija održana je 15. septembra 2025. godine i predstavljala je početak **Online Artivistic Academy**, platforme za zajednički rad i učenje tokom jeseni 2025. godine.

Tokom perioda decembar 2025. do kraja maja 2026. godine planirana je realizacija **peer-to-peer aktivističkih kampanja** u sve četiri zemlje, izrada **Metodičkog aktivističkog priručnika** koji će objediniti iskustva i metode korištene tokom projekta, te završni **javni događaji – okrugli stolovi** u svakoj zemlji na kojima će biti predstavljeni rezultati i priručnik.

Projekat je već u prvoj fazi pokazao snažan angažman mladih učesnika koji na kreativan način pristupaju društveno osjetljivim temama. Inkluzivan i saradnički pristup potiče regionalnu solidarnost i jača upotrebu umjetnosti kao sredstva za podizanje svijesti o ljudskim pravima i društvenim promjenama u Centralnoj i Jugoistočnoj Evropi.

4. MEDIA LITERACY CAPACITY BUILDING PROGRAM (PROGRAM IZGRADNJE KAPACITETA U OBLASTI MEDIJSKE PISMENOSTI)

Tokom prve polovine 2024. godine otvoren je poziv za učešće u Programu izgradnje kapaciteta u oblasti medijske pismenosti, koji implementira konzorcij od osam organizacija iz zemalja Zapadnog Balkana i Višegradske grupe, pod vodstvom Alfa Centra iz Nikšića (Crna Gora). Program ima za cilj osnaživanje mladih lidera i studentica/studenata da prepoznaju, analiziraju i suzbijaju dezinformacije koje utiču na demokratske procese i EU integracije zemalja regiona.

Prilikom prijave imali su studenti i studentice dodiplomskih i postdiplomskih studija iz oblasti novinarstva, odnosa s javnošću, obrazovanja, prava, ekonomije, politologije, međunarodnih odnosa te polaznici policijskih i vojnih akademija. Bosnu i Hercegovinu na programu predstavljalo je pet izuzetnih mladih učesnika i učesnica – **Ajna Sokolović, Anja Popović, Fatima Jevrić, Mirza Rakovac i Vernes Babić.**

Ljetna škola (Žabljak, Crna Gora)

Početkom septembra 2024. godine, u okviru prve faze programa, održana je ljetna škola u Žabljaku, gdje su se okupili studenti iz cijelog Zapadnog Balkana. Program je bio fokusiran na razvoj praktičnih vještina u prepoznavanju i suzbijanju dezinformacija, kao i na jačanje otpornosti mladih na dezinformacijske kampanje. Tokom intenzivnih radionica i predavanja koje su vodili stručnjaci iz oblasti medija, sigurnosti i komunikacija, učesnici su istraživali teme poput hibridnih prijetnji na Zapadnom Balkanu, kritičkog čitanja medijskih sadržaja, te digitalne higijene u svakodnevnom životu.

Poseban naglasak stavljen je na korištenje OSINT alata za istraživanje online sadržaja i razumijevanje načina na koji vještačka inteligencija (AI) može biti zloupotrijebljena u kreiranju lažnih vijesti. Učesnici su imali priliku testirati granice digitalnih medija kroz VR iskustva, analizirati konkretne primjere dezinformacija i razvijati vještine provjere činjenica u politički osjetljivim kontekstima. Diskusije su obuhvatile i teme polarizacije društva, govora mržnje u online prostoru, te načine na koje mladi mogu djelovati kao promotori kritičkog mišljenja i strateške komunikacije.

Ljetna škola bila je više od edukativnog iskustva – predstavljala je prostor za izgradnju regionalne zajednice mladih lidera spremnih da doprinesu stvaranju informisanog, otpornog i demokratskog društva. Po završetku škole, polaznici su započeli rad na mentorisanim informativnim kampanjama u svojim lokalnim zajednicama, s ciljem širenja stečenih znanja i podizanja svijesti o važnosti medijske pismenosti među vršnjacima.

Regionalna konferencija o medijskoj pismenosti i dezinformacijama (Beograd, Srbija)

Druga faza programa obilježena je organizacijom Regionalne konferencije o medijskoj pismenosti i dezinformacijama, održane 21. novembra 2024. godine u Beogradu. Konferenciju je organizovao Alfa Centar iz Nikšića uz podršku partnera iz regiona, među kojima i Humanity in Action BiH, u okviru projekta *“Strengthening Media Literacy to Counter Disinformation on EU Integration Among Western Balkan Youth”*, koji finansira Western Balkans Fund.

Uvodna obraćanja održali su:

- Jan Cingel, osnivač i predsjednik slovačke organizacije *Strategic Analysis Think Tank*,
- Dejan Milutinović, predsjednik *Strukovnog udruženja sektora bezbednosti* iz Srbije, i
- Miloš Perović, izvršni direktor *Alfa Centra*.

Prvi panel konferencije bio je posvećen temi dezinformacija u kontekstu EU integracija zemalja Zapadnog Balkana, a panelisti su bili:

- Tamara Bajčić, izvršna direktorica *Demostat-a* (Srbija),
- Lejla Nuhanović-Lakota, *National Political Officer* u *OSCE BiH*, i
- Fitim Gashi, analitičar iz organizacije *Sbunker* (Kosovo).
Panel je moderirala Sofija Popović iz *Centra za savremene politike*.

Drugi panel bio je posvećen ulozi mladih i njihovom pogledu na EU integracije Zapadnog Balkana, a govornici su bili:

- Petar Kuveljić (Srbija),
- Fatima Jevrić (Bosna i Hercegovina), i
- Nadja Popović (Crna Gora),
dok je moderatorica bila Alexandra Tothova iz *Strategic Analysis Think Tank* (Slovačka).

Konferencija je okupila predstavnike organizacija civilnog društva, istraživače, medijske radnike i mlade lidere iz cijelog regiona, koji su kroz otvorene diskusije razmjenjivali iskustva i primjere dobre prakse u suzbijanju dezinformacija i promociji odgovornog informisanja.

Trening program „Media Literacy for Young Leaders“ (Drač, Albanija)

Treći modul programa održan je od 13. do 17. marta 2025. godine u Draču (Albanija). Učešće je uzelo 25 mladih lidera iz cijelog regiona, među kojima i pet predstavnika Bosne i Hercegovine: Ajna Sokolović, Anja Popović, Vernes Babić, Fatima Jevrić i Božica Mladenović. Tokom petodnevnog treninga, učesnici su unaprijedili svoje vještine kritičkog promišljanja i razumijevanja medijskih sadržaja kroz interaktivne sesije o dezinformacijama, hibridnim prijetnjama, razvoju policy dokumenata i procesu EU integracija.

U okviru programa, izvršna direktorica Humanity in Action BiH, Zarja Marković, održala je online predavanje *“Disinformation War Room: Handling Media and PR Crises Like Pros”*, fokusirano na pružanje praktičnih alata i strategija za upravljanje kriznim situacijama u medijima, jačanje komunikacijskih vještina i otpornosti na dezinformacijske kampanje.

Trening u Draču nadovezao se na prethodne module održane u Žabljaku i Beogradu, čime je dodatno učvršćena regionalna mreža mladih lidera posvećenih promociji informisanog građanstva, kritičkog mišljenja i demokratske otpornosti u zemljama Zapadnog Balkana.

Humanity in Action BiH s ponosom nastavlja saradnju s Alfa Centrom i partnerskim organizacijama iz regiona i Višegradskih zemalja, sa zajedničkim ciljem da osnaži nove generacije mladih koji razumiju moć informacija i odgovornost koju mediji imaju u oblikovanju demokratskog društva.

5. OSTALE AKTIVNOSTI

Nova članica tima Humanity in Action BiH – Emina Mušija

U oktobru 2024. godine timu Humanity in Action BiH pridružila se Emina Mušija na poziciji projektne koordinatorice PDVIAGMM programa. Kao alumnistica ovog programa (2016/2017), Emina je svoje znanje i iskustvo vratila u organizaciju u kojoj je započela svoje profesionalno usmjerenje. Emina je diplomirala međunarodne odnose i diplomatiju na Univerzitetu u Sarajevu, a završila je zajednički master program iz oblasti integracija i upravljanja (Integration and Governance) na Univerzitetu Paris Lodron u Salzburgu. Trenutno pohađa doktorski studij na Univerzitetu u Ljubljani. Njeno dugogodišnje iskustvo u upravljanju projektima s međunarodnim i lokalnim donatorima, kao i angažman u civilnom društvu i civilnoj zaštiti, čine je značajnim doprinosom timu Humanity in Action BiH i daljnjem razvoju organizacijskih kapaciteta.

Posjeta studenata Doha Institute for Graduate Studies

U oktobru 2024. godine studenti master programa „Conflict Management and Humanitarian Action“ s Doha Institute for Graduate Studies posjetili su naš ured u sklopu svoje terenske studije.

Tokom posjete, Velma Šarić iz Postkonfliktnog istraživačkog centra (PCRC) predstavila je rad organizacije te kroz interaktivnu diskusiju uključila studente u razgovor o aktuелnoj situaciji u Bosni i Hercegovini, nasilnom ekstremizmu, postkonfliktnim istraživanjima, obrazovanju za mir, tranzicionoj pravdi i pomirenju kao ključnim segmentima bosanskog društva. Tim Humanity in Action BiH upoznao je studente s radom organizacije, s posebnim naglaskom na naše Fellowship programe i inspirativne napore mladih učesnika posvećenih pomirenju. Istaknuto je kako ovi mladi lideri kroz kulturnu razmjenu, društvene promjene i izgradnju mreža doprinose stvaranju nove generacije nosilaca pozitivnih promjena.

Ova posjeta studentima CMHA programa pružila je jedinstvenu priliku da se detaljnije upoznaju sa složenostima građanskog sukoba, međunarodne intervencije, procesa pomirenja i postkonfliktnе obnove. Cilj je bio povezati ih s lokalnim zajednicama, stručnjacima, aktivistima i drugim relevantnim akterima, kako bi stekli dublje razumijevanje historijskog konteksta rata u Bosni i Hercegovini te savremenih izazova i postignuća u procesu obnove društva.

Čast nam je što je Doha Institute for Graduate Studies odabrao Humanity in Action BiH kao jednu od organizacija domaćina i partnera u razmjeni znanja i diskusiji o ovako značajnim temama sa svojim studentima i budućim stručnjacima.

Prerani odlazak mladog aktiviste i člana HIA BiH Alumni mreže Emira Velića

Prerani odlazak našeg dragog Emira Velića predstavlja nenadoknativ gubitak za sve nas u Humanity in Action BiH i našoj PDVIAGMM Alumni mreži. Ipak, iza Emira ostaje vrijedan trag o njegovom radu, trudu i nesebičnoj posvećenosti borbi za ljudska prava i marginalizirane grupe u našem društvu.

Emir je, zajedno sa Hanom Sarajlić i Vannom Ćurin, 2020. godine, realizirao njihov sjajni PDVIAGMM projekat koji je rezultirao kratkometražnim filmom [@meni.je.ovako.svaki.dan](https://www.youtube.com/watch?v=menijeovako) -

snažnim prikazom stvarnosti i izolacije s kojom se suočavaju osobe sa mentalnim poteškoćama, pripadnici LGBT+ zajednice, osobe s poteškoćama u razvoju i druge društveno stigmatizirane grupe u našem društvu, koristeći se tadašnjim Covid-19 mjerama samoizolacije koje su zbog sigurnosti postale dio svakodnevnog života tokom pandemije, kao ogledalom stvarnosti za ove osobe koje svoje živote žive daleko duže u izolaciji.

Emir, Hana i Vanna su uložili nevjerovatan trud u ovaj film i njegovu promociju – sami su odigrali uloge u filmu, napisali scenario i tekst za naraciju, pronašli osobe koje su otvoreno podijelile svoje životne priče u filmu, te organizovali veoma posječenu premijeru filma, uz sve mjere predostrožnosti, kao i panel na koji su pozvali i aktere filma i socijalnu psihologinju, dr. Sabinu Čehajić-Clancy, da zajedno razgovaraju o izolaciji koju društvena stigmatizacija nameće.

Kroz ovaj projekat, Emir i njegov tim su nas podsjetili na važno pitanje društvene izolacije i stigmatizacije, pružajući prostor da čujemo priče koje se rijetko dijele.

Emir će ostati inspiracija za sve nas, a njegov rad će nas i dalje podsjećati na važnost empatije i neophodnost angažmana u borbi za pravednije društvo.

Imenovana nova Humanity in Action Inc. izvršna direktorica Azadeh Khalili

U aprilu 2025. godine organizacija Humanity in Action imenovala je Azi Khalili na poziciju izvršne direktorice organizacije.

Iskusna menadžerica, feministička aktivistkinja i zagovornica ljudskih prava, Azi u ovu ulogu donosi jasnu viziju, odlučnost i duboku posvećenost pravdi i empatiji. Tokom svoje karijere radila je na unapređenju društvene pravde, između ostalog kao izvršna direktorica Komisije za rodnu ravnopravnost Grada New Yorka, zamjenica komesara za pitanja imigranata te osnivačica međunarodne inicijative za mlade u borbi protiv HIV/AIDS-a.

Rođena u Iranu, a odrasla u jevrejsko-muslimanskoj porodici, Azi je kao tinejdžerka emigrirala u Sjedinjene Američke Države. „Znam koliko je važno ulagati u hrabre lidere i sigurne prostore“, istakla je. „Humanity in Action je snažan podsjetnik da je moguće graditi liderstvo utemeljeno na pravdi, empatiji i istini.“

Njen dolazak dolazi u vrijeme globalne nesigurnosti, ali i velikih mogućnosti. „Haos i osjećaj udaljenosti u svijetu danas mogu djelovati obeshrabrujuće,“ napisala je Azi, „ali naša snaga leži u stalnom težnji ka povezivanju, saradnji, izgradnji koalicija i solidarnosti među pokretima.“

Humanity in Action s velikim entuzijazmom ulazi u novo poglavlje pod njenim vodstvom.

Obilježavanje Dana Evrope – Konferencija za mlade “Mladi i evropske integracije – izazovi i mogućnosti”

Povodom obilježavanja Dana Evrope i Sedmice Evrope, organizacija Humanity in Action BiH je u partnerstvu sa Direkcijom za evropske integracije i UNFPA Bosna i Hercegovina, i u saradnji s Ministarstvom civilnih poslova Bosne i Hercegovine, uspješno je organizovala konferenciju pod nazivom „Mladi i evropske integracije – izazovi i mogućnosti“, održanu u zgradi Parlamentarne skupštine BiH.

Konferencija je okupila našu trinaestu generaciju PDVIAGMM Fellowsa i druge mlade ljude iz cijele Bosne i Hercegovine, predstavnike civilnog društva, institucija, akademske zajednice, međunarodnih organizacija i medija, koji su zajedno potvrdili svoju posvećenost evropskoj budućnosti Bosne i Hercegovine.

Tokom konferencije učesnici su razgovarali o ulozi mladih u procesu evropskih integracija, istraživanjima stavova i očekivanjima mladih, kao i o konkretnim prilikama koje Evropska unija nudi mladima u državama koje su u procesu pridruživanja. Posebna pažnja posvećena je pitanjima institucionalne brige o mladima i načinima na koje se njihova uključenost može ojačati kroz obrazovanje, zapošljavanje i aktivno građanstvo.

Konferencija je naglasila da obrazovanje i osnaživanje mladih generacija predstavljaju ključni preduslov za demokratsku transformaciju i održivi napredak društva, te da su mladi najvažniji pokretači evropske budućnosti Bosne i Hercegovine.

Izgradnja mostova solidarnosti preko granica

U maju 2025. godine imali smo je čast ugostiti predstavnice fondacije The Day After (Ukrajina) i delegaciju od osam hrabrih ukrajinskih aktivistkinja za ženska prava.

U okviru njihove studijske posjete, organizovana je diskusija i razmjena iskustava o ulozi žena u suočavanju s ratnim izazovima te njihovom doprinosu postkonfliktnoj obnovi društva.

Ovaj susret pružio je prostor za razmišljanje, uzajamno učenje i solidarnost, postavljajući temelje za razvoj zajednice prakse između žena s Balkana i iz Ukrajine. Ujedinjene zajedničkim iskustvima i odlučnošću, ove žene ulažu svoje znanje i snagu u izgradnju sigurnosti, mira i demokratske otpornosti širom Evrope.

Stručna praksa u okviru partnerstva s WISE programom

U periodu od maja do jula 2025. godine, Humanity in Action BiH bio je partnerska organizacija domaćin za Draganu Kurti, koja je obavljala stručnu praksu na poziciji izvršne asistentice u okviru WISE programa – inicijative koju provodi Young Professional Network (Tirana, Albanija), uz podršku Saveznog ministarstva vanjskih poslova Njemačke. Tokom svog angažmana, Dragana je pružala podršku misiji organizacije Humanity in Action BiH u promovisanju demokratskih vrijednosti, društvene kohezije i obrazovanja o ljudskim pravima u Bosni i Hercegovini, prevenstveno kroz veliki doprinos implementaciji Sraajevo Fellowship programa.

Dragana je diplomirala i magistrirala političke nauke i međunarodne odnose na Univerzitetu Epoka u Albaniji. Prije dolaska u Sarajevo, stekla je značajno iskustvo kroz rad kao asistentica u nastavi i koordinatorica projekata, što je doprinijelo razvoju njenih organizacijskih i analitičkih vještina te učvrstilo njenu posvećenost obrazovanju i građanskom angažmanu. Aktivno je djelovala u civilnom društvu, s fokusom na rodnu ravnopravnost, izbornu pismenost i osnaživanje mladih, a njen angažman odražava duboko uvjerenje u važnost inkluzivnog političkog učešća i informisanog zagovaranja.

Kroz stručnu praksu u Humanity in Action BiH, Dragana je dodatno proširila svoje znanje i iskustvo u oblasti obrazovanja za mir i demokratiju, radeći zajedno s profesionalcima posvećenim izgradnji pravednijih i inkluzivnijih društava.

Završni Community Support Hub za generaciju Fellowsa iz 2024. godine

U maju 2025. godine održan je završni Community Support Hub posvećen Fellowima generacije 2024., koji je ujedno bio i proslava njihovog zajedničkog rada i postignuća.

Fellowi iz različitih zemalja okupili su se kako bi podijelili svoja iskustva i osvrnuli se na put koji su zajedno prošli. Tokom susreta predstavljeni su inspirativni napretci u okviru njihovih Action projekata, dok su Senior Fellowi podijelili svoja iskustva o tome kako ostaju povezani s mrežom i nastavljaju doprinositi njenom razvoju. Poseban trenutak večeri bila je emotivna poetska izvedba Fellowke Naomi van Kleef, koja je dodatno obogatila program.

Atmosfera zajedništva, podrške i zahvalnosti obilježila je čitav događaj, toliko da je tim gotovo zaboravio zabilježiti trenutke fotografijama — ali je ipak ostala jedna uspomena.

Ponosni smo na svakog od Fellowa i njihovu predanost društvenim promjenama. Bilo da su već završili svoje Action projekte ili su još uvijek na putu njihove realizacije, njihova posvećenost i doprinos zajednici ostaju od neprocjenjivog značaja. Ovo nije rastanak, već nastavak zajedničkog puta kroz mrežu Senior Fellowa.

Nastavljena saradnja sa ERMA programom - internship

Namig Abdullayev se u junu 2025. godine pridružio našoj organizaciji gdje je obavljao stručnu praksu. Namig je nezavisni istraživač i edukator iz Azerbejdžana, specijaliziran za transformaciju sukoba, demokratiju i ljudska prava. Tokom boravka u Sarajevu, gdje je pohađao master program Demokracija i ljudska prava u jugoistočnoj Evropi (ERMA), zajednički program Univerziteta u Sarajevu i Univerziteta u Bologni, aktivno je učestvovao u realizaciji Sarajevo Fellowship programa.

Namig je od 2018. godine bio angažovan u građanskim inicijativama širom Južnog Kavkaza i Istočne Evrope, fokusirajući se na izgradnju demokratske otpornosti, podršku civilnom društvu i obrazovanje o ljudskim pravima u autoritarnim sredinama.